

SME V ŠKOLE

Bankový systém a jeho fungovanie

Predmet: EKONOMIKA

Meno a priezvisko

Trieda

Škola

XVII. pracovný zošit denníka SME pre žiakov
gymnázií a stredných škôl

Banka ako finančný sprostredkovateľ

Banky zaraďujeme medzi finančné inštitúcie, ktoré spolu s finančnými trhmi predstavujú finančný systém. Finančné inštitúcie sa podľa charakteru svojej činnosti členia na depozitné a nedepozitné. Depozitné inštitúcie sú tie, ktoré môžu prijímať vklady klientov - teda aj banky. Medzi *základné bankové operácie* patria:

- prijímanie vkladov,
- poskytovanie úverov,
- sprostredkovanie platobného styku.

Úloha 1: Roztriedte nasledujúce výrazy, s ktorými sa stretávame v bežnom živote, podľa ich spojitosti so základnými bankovými operáciami. Jednotlivé skupiny výrazov odlišť rôznymi farbami pomocou zvýrazňovača.

termínovaný vklad	veriteľ	hypotekárny úver
bezhotovostný prevod	úsporný vklad	prevodný príkaz
debet	bonita klienta	účet majetkového sporenia
vkladná knižka	bankomat	vnútrobankový prevod
medzibankový prevod	netermínovaný vklad	hotovosť
účet stavebného sporenia	spotrebný úver	inkasná platba
investičný úver	dĺžník	kontokorentný úver
zmenka	leasing	šek
platobná karta	bežný účet	úverový limit

Úloha 2: Banky prostredníctvom spomínaných bankových operácií v ekonomike plnia úlohu finančného sprostredkovateľa. Pokúste sa spoločne rozvinúť úvahu, ako by vyzerali finančné vzťahy, keby sme sa museli zaobísť bez činnosti bánk. Ako by pravdepodobne vyzerali úverové vzťahy? Ako by asi vyzeral platobný styk? Uveďte príklady problémov, ktoré by v ekonomike mohli nastať, keby sme si peniaze požičiavali výlučne medzi sebou.

Bankový systém a emisia peňazí

Možno ste sa už niekde dočítali, ako sa v 17. storočí v Anglicku začal vyvíjať bankový systém, ktorý prispel k rozšíreniu papierových peňazí – tzv. bankoviek. Anglickí obchodníci si spočiatku jednoducho ukládali zlato u zlatníkov do ich trezorov. Neskôr zlatníci zistili, že uschovávať všetko zverené zlato netreba, pretože sa im nikdy nestalo, že by si svoje zlato vybrali všetci ich klienti naraz – stačilo im udržiavať asi 20 % rezervy. Zostávajúce zlato teda mohli ďalej požičiavať na úrok. Z týchto zlatníkov sa tak vlastne postupne stávali bankári – vznikli banky s čiastočným krytím vkladov.

Banky neskôr vydávali a požičiavali vlastné papierové bankovky – potvrdenia o uložení zlata, ktoré plnili funkciu peňazí rovnako dobre ako drahé kovy. Na požiadanie ich banky vymieňali za zlato. Dôvera v bankovky bola založená na zameniteľnosti bankoviek za zlato, čiže na takzvanom zlatom štandarde.

Kým v minulosti bolo množstvo peňazí, ktoré obiehalo v ekonomike, závislé od množstva drahých kovov, v súčasnosti sú emitentmi peňazí banky samotné.

Úloha 1: Zahrajme sa hru na bankárov, aby sme si zjednodušene vysvetlili, ako vlastne banky tvoria peniaze. Vytvorte v triede niekoľko skupín – bánk a niekoľko skupín – podnikov. Predpokladajme, že domácnosti vložili do každej z bánk svoje úspory vo výške 100 000 €. Každá z bánk zo skúseností vie, že sa nestáva, aby všetci jej klienti vybrali všetky svoje peniaze súčasne, v rovnakej chvíli. Stačí teda, aby vo svojich trezoroch udržiavali iba časť vkladov od svojich klientov, povinnú rezervu vo výške napríklad 10 %. Ostatné prostriedky (90 000 €) môže požičiavať podnikateľom v podobe úverov. Tí za požičané peniaze nakúpia materiál, stroje, vyplatia mzdy, vyrobí výrobky, predajú ich a získané peniaze vložia do ďalšej z vašich bánk. Banka, ktorá prijala tento vklad, si opäť ponechá 10 % v podobe rezerv a zvyšok môže použiť na ďalšie úverové operácie. Pokúste sa vo vašej triede vykonať niekoľko takýchto úverových operácií. Každá z bánk nech si pritom starostlivo zaznamenáva, akým objemom peňazí po každej z nich disponuje. Napríklad:

Banka A		Banka B	
Aktíva	Pasíva	Aktíva	Pasíva
Rezerva 10 % 10 000 €	Úspory domácností 100 000 €	Rezerva 10 % 10 000 € 9 000 €	Úspory domácností 100 000 €
Úvery 90 000 €		Úvery 90 000 € 81 000 €	Vklad podniku 90 000 €
Spolu 100 000 €	Spolu 100 000 €	Spolu 190 000 €	Spolu 190 000 €

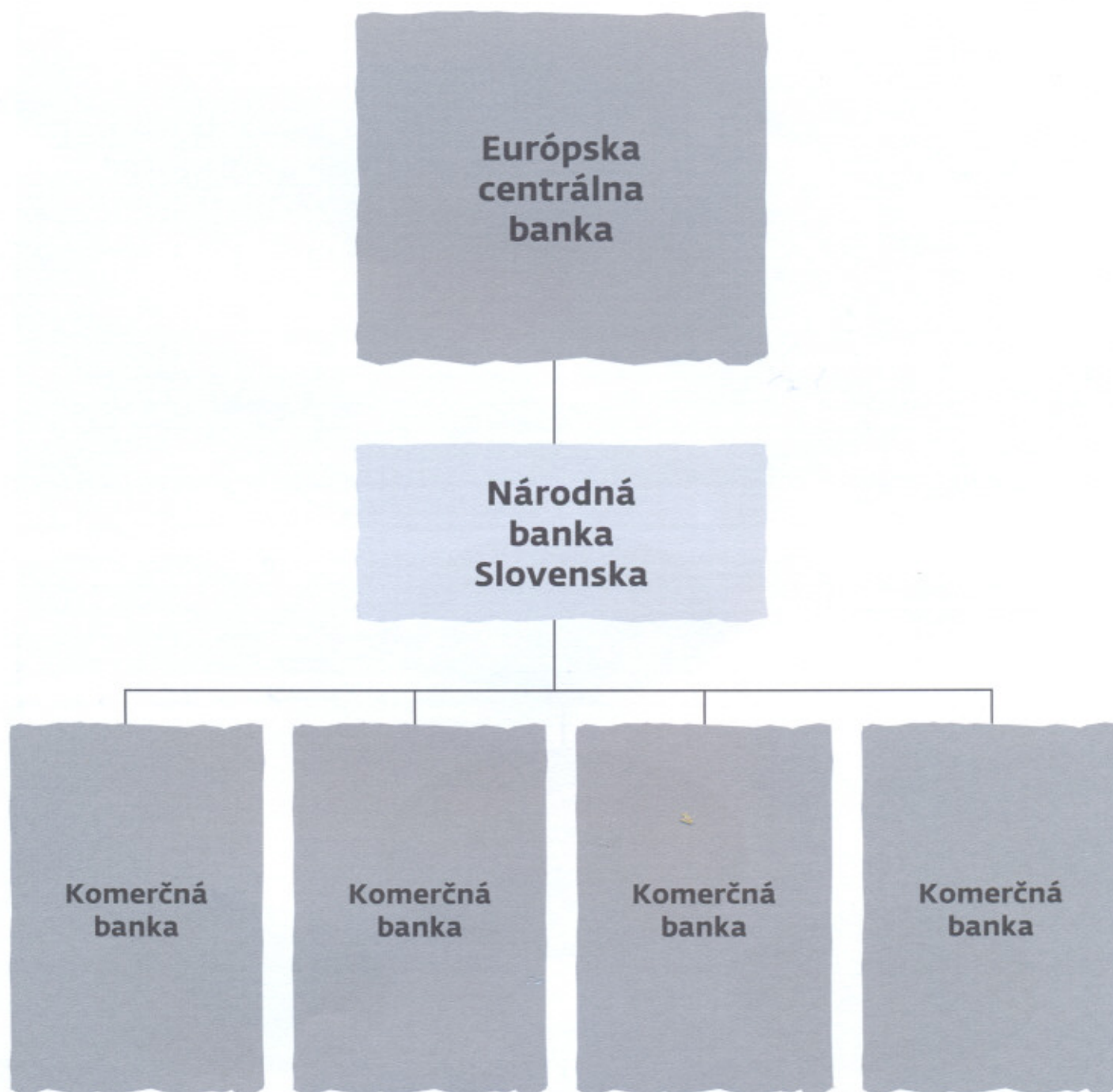
Banka A prijala 100 000 € v podobe úspor. Desiat percent z nich (10 000 €) si ponechala ako rezervu, zvyšných 90 000 € požičala ďalej. Deväťdesiatšesť eur, ktoré banka A požičala, pretieklo ekonomikou a na záver sa rôznymi cestami dostalo ako vklad do banky B. Tu sa celý proces začne opakovať. Banka B si z týchto 90 000 € ponechá ako rezervu 10 % (9 000 €) a zvyšné peniaze (81 000 €) ďalej požičia. Tento proces sa opakuje znovu a znovu...

Koľko € pôvodne prijali vaše banky v podobe úspor? Koľko vydali v podobe úverov? Koľko peňazí teda vaše banky vytvorili prostredníctvom úverových operácií?

Komerčné banky v bankovom systéme teda na základe úverových vzťahov tvoria tzv. bankové peniaze. Výsadné právo vydávať (emitovať) mince a bankovky majú centrálné banky. Okrem samotného vydávania obeživa centrálné banky ovplyvňujú prostredníctvom diskontných sadzieb a ďalších nástrojov monetárnej politiky spotrebu, úspory a investície v celej ekonomike.

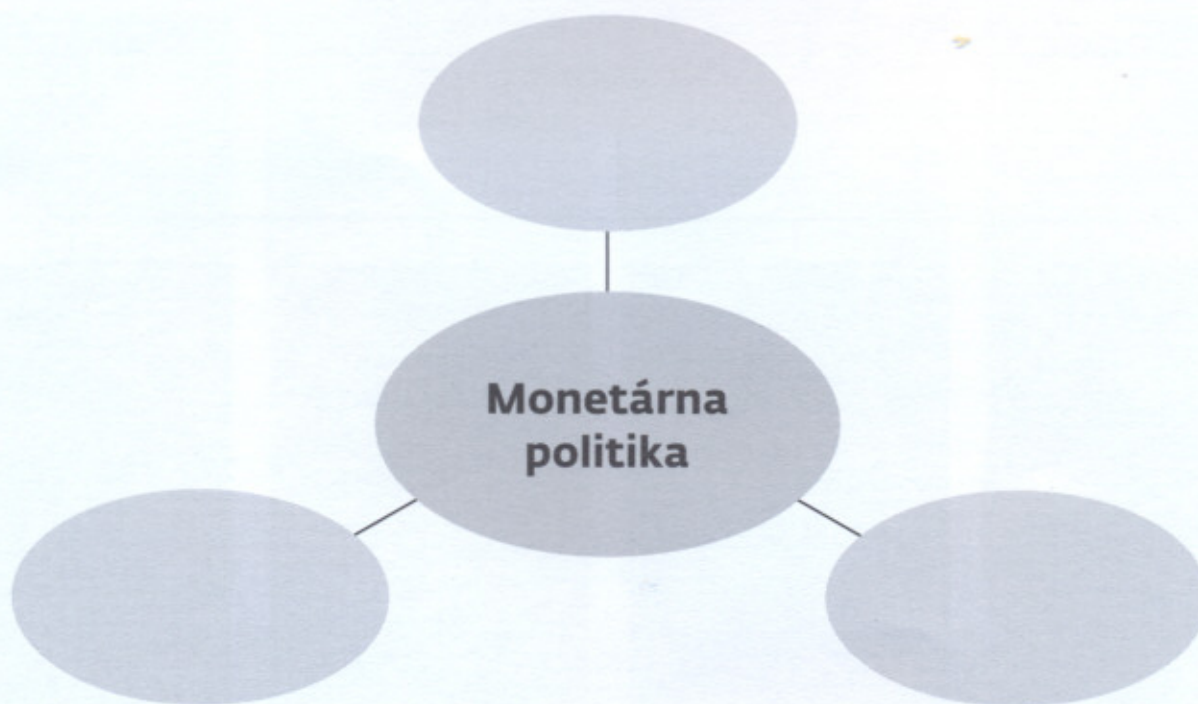
Národná banka Slovenska (NBS) je, keďže sme súčasťou Európskej menovej únie (EMÚ), súčasťou Európskeho systému centrálnych bánk (ESCB). Spoločnou centrálnou bankou členských krajín EMÚ je Európska centrálna banka (ECB) sídliaca vo Frankfurt nad Mohanom.

Úloha 2: Spoločne zosumarizujte vaše doterajšie poznatky o bankách a doplňte prehľadnú schému nášho bankového systému. Doplňte do schémy základné úlohy, ktoré plní Európska centrálna banka, Národná banka Slovenska a úlohy, ktoré v našej ekonomike plnia komerčné (obchodné) banky. Potrebne výrazy vystrihnite z novín SME.

Úloha 3: Vyhľadajte na internete informácie o komerčných (obchodných) bankách pôsobiacich na Slovensku. V denníku SME vyhľadajte ich logá, nalepte ich do pracovného zošita a vytvorte si tak ich prehľadný zoznam.

Úloha 4: Zrekapitulujte vaše poznatky o monetárnej politike centrálnej banky. Aké ekonomické nástroje využíva centrálna banka na reguláciu množstva peňazí, ktoré v ekonomike obiehajú? Vpíšte ich názvy do schémy a vedľa pridajte ich stručné charakteristiky.

Vyhľadajte v printovej alebo internetovej verzii denníka SME články, v ktorých sa spomínajú ekonomické nástroje monetárnej politiky. Ktoré z nich sa v novinách spomínajú najčastejšie? V akých súvislostiach?

Úloha 5: Sú nasledujúce tvrdenia správne? Zorientujte sa pomocou vašich učebníc, prípadne spoločne prediskutujte jednotlivé výroky. Nesprávne výroky v tabuľke opravte, resp. nahraďte správnymi.

Výrok	A / N	Oprava
Banka patrí medzi inštitúcie finančného trhu.		
V trhových ekonomikách zvyčajne pôsobia prinajmenšom trojstupňové bankové systémy.		
Centrálnou bankou na Slovensku je Všeobecná úverová banka (VÚB).		
Úlohou centrálnej banky je poskytovať úvery všetkým podnikateľským subjektom v ekonomike bez rozdielu.		
Komerčné banky sú peňažné ústavy, ktoré poskytujú bankové služby najmä podnikom a súkromným osobám.		
Medzi špecializované banky patria napríklad stavebné sporiteľne.		
Komerčné banky na základe úverových vzťahov emitujú mince a bankovky.		
Európsky systém centrálnych bánk (ESCB) sídli vo Frankfurt nad Mohanom.		
Medzi základné bankové operácie patrí sprostredkovanie vkladov, prijímanie úverov a poskytovanie platobného styku.		

Úloha 5: Čo sa píše o bankách? V tlačenej podobe denníka SME nájdite čo najviac výrazov týkajúcich sa činnosti bánk (úver, úrok, devíza, valuta, účet a pod.) a farebne ich v novinách vyznačte. Kto v triede nájde najviac výrazov, vyhráva. Vytvorte si prehľad tém článkov, v ktorých ste tieto výrazy našli.

Úrok, úroková miera

V ekonomike vždy existujú subjekty, ktoré majú dočasný prebytok zdrojov, a subjekty, ktoré si potrebujú požičať. Už sme sa zamýšľali nad tým, že keby neexistovali sprostredkovatelia finančného trhu, tieto subjekty by sa museli samostatne navzájom vyhľadávať, čo by pre ne znamenalo mnohé komplikácie a náklady. Úloha bánk spočíva (okrem iného) v tom, že si v nich môžeme uložiť momentálne prebytočné peniaze, alebo naopak, môžeme si od nich požičať. I keď sú záujmy dlžníkov, veriteľov a komerčných bánk rôzne, darí sa im takýmto spôsobom navzájom prispievať k uspokojovaniu ich potrieb.

Banky vlastne „nakupujú a predávajú“ peniaze s rôznymi podmienkami a tieto operácie sú produktmi bánk. Zdrojom zisku banky je hlavne rozdiel medzi úrokmi, ktoré banka inkasuje z úverov, a úrokmi, ktoré banka platí z vkladov. V súčasnosti však vo veľkej miere tvoria zisk bánk i neúrokové zdroje z rôznych poplatkov, ktoré klienti bankám platia (za vedenie účtu, za realizáciu platieb, výbery prostriedkov a podobne).

Úloha 1: Ak vložíme peniaze napríklad na termínovaný účet v banke, očakávame od nej úrok ako odmenu za to, že sme jej takýmto spôsobom zapožičali naše dočasne voľné zdroje.

Vypočítajte, aký úrok dostanete od banky, ak si do nej pri úrokovej sadzbe 2,5 % p. a. uložíte 1. júna 2 000 € a vyberiete si ich 1. decembra toho istého roku.

Výška vkladu (P): 2 000 €

Úroková sadzba (i): 2,5 % p. a. (z latinského „per annum“, teda „ročne“)

Dĺžka trvania vkladu v dňoch (d):

$$\text{Úrok} = \frac{P \times i \times d}{360 \times 100} = \frac{\quad}{360 \times 100} = \quad \text{€}$$

Vypočítali ste váš výnos za to, že ste sa dočasne vzdali použitia vašich peňazí a požičali ich prostredníctvom komerčnej banky niekomu inému. Aká je však reálna výška vášho výnosu? Ak v ekonomike pôsobí inflácia, vaše peniaze sa za ten čas, kým sú uložené v banke, znehodnotia – stratia časť svojej kúpnej sily. Aby sme mohli zistiť, nakoľko sa nám skutočne oplatí naše peniaze investovať v podobe finančných aktív, rozlišujeme nominálnu a reálnu úrokovú mieru.

Nominálna úroková miera vyjadruje výšku úroku, ktorý dlžníci platia veriteľom. Je vyjadrená v percentách (napr. 2,5 %; 17 %), prípadne formou desatinných čísiel (napr. 0,025; 0,17). Reálna úroková miera je upravená (očistená) o vplyv inflácie. Vyjadruje v podstate hodnotu tovarov a služieb, ktoré si za získaný úrok môžeme kúpiť. Vypočítame ju ako rozdiel medzi nominálnou úrokovou mierou a mierou inflácie.

Úloha 2: Aká bude reálna úroková miera vo vašom prípade, ak rátame s nominálnou úrokovou mierou 2,5 % a mierou inflácie dosahujúcou 1,7 % počas celého trvania vášho vkladu?

Nominálna úroková miera

Reálna úroková miera

2,5 %

Úver, dlžník, veriteľ

Úver, ako ste sa dozvedeli vo vašich učebniciach, môžeme chápať ako transakciu, pri ktorej *veriteľ* poskytuje finančné prostriedky *dlžníkovi* s podmienkou, že mu ich v dohodnutej lehote vráti aj s úrokom. Ťažiskom aktívnych operácií komerčných bánk sú práve úverové operácie. Banka je pri týchto operáciách v postavení veriteľa, vznikajú jej pohľadávky alebo v ich dôsledku určité vlastnícke práva (napr. pri nákupe akcií, dlhopisov a pod.).

Najčastejšie využívaným kritériom členenia úverových operácií je lehota splatnosti úverov. Z tohto hľadiska rozlišujeme krátkodobé a strednodobé úvery (s lehotou splatnosti do 4 rokov), dlhodobé úvery (s lehotou splatnosti nad 4 roky). Medzi krátkodobé a strednodobé úvery, s ktorými sa ako klienti bánk stretávame najčastejšie, patria kontokorentný úver, spotrebný úver, lombardný úver a zmenkové úvery. Dlhodobé úvery, s ktorými sa u nás v praxi najčastejšie stretávame, sú hypotekárne, stavebné, investičné úvery a zvýhodnené pôžičky sociálneho charakteru (študentom, mladým rodinám a pod.).

Úloha 1: V ponuke ľubovoľnej komerčnej banky zistíte všeobecné podmienky poskytnutia jednotlivých druhov úverov. Ich stručný prehľad vpište alebo vystrihnite z novín SME a nalepte do tabuľky.

Krátkodobé a strednodobé úvery

Kontokorentný úver

(povolené prečerpanie na bežnom účte klienta)

Spotrebný úver

(účelové a bezúčelové úvery)

Lombardný úver (na základe záložného práva na hnutelný majetok alebo rôzne práva)

Zmenkové úvery (eskontný, akceptačný a avalový úver)

Dlhodobé úvery

Hypotekárny úver (na základe záložného práva na nehnuteľný majetok)

Stavebný úver (na výstavbu, rekonštrukciu alebo kúpu nehnuteľnosti)

Investičný úver (na základe posúdenia podnikateľského zámeru)

Zvýhodnené pôžičky sociálneho charakteru (študentom, mladým rodinám)

Úloha 2: Spoločne pouvažujte nad kritériami, podľa ktorých by ste sa rozhodovali, v ktorej banke by ste si vzali úver. Napíšte si do tabuľky ich zoznam a rozdeľte ich na tie, ktoré z vášho pohľadu považujete za výhody, resp. nevýhody.

+

-

Úloha 3: Pomocou tabuľky na internetovej stránke denníka SME sa zorientujte v aktuálnej ponuke spotrebných úverov (pôžičiek) a hypotekárnych úverov komerčných bánk na Slovensku: <http://ekonomika.sme.sk/sporenie/>

Od ktorej banky by ste si požičali na notebook, ktorý stojí 800 €?

V ktorej z obchodných bánk by ste si požičali peniaze na kúpu bytu (hypotekárny úver) v hodnote 75 000 €?

Úloha 4: Medzi moderné formy úverových vzťahov patrí lízing. Zopakujte si spoločne, čo ste sa o lízingu doposiaľ dozvedeli.

Vypočítajte výšku lízingovej splátky, ktorú by ste museli mesačne uhrádzať, keby ste si kúpili na lízing auto v hodnote 11 500 €. Použite lízingovú kalkulačku na webstránke denníka SME: <http://ekonomika.sme.sk/kalkulacky/>

Výška akontácie (vašej zálohovej platby) by bola 30 %, vaše nové auto by ste splácali 42 mesiacov, jeho zostatková cena na konci lízingu by bola 50 € a koeficient zvýšenia, stanovený bankou, resp. lízingovou spoločnosťou, by bol 1,15.

Tieto dáta môžete podľa potreby modifikovať a vypočítať tak rôzne príklady nastavenia lízingových splátok.

Bankové účty a platobný styk

Banky sprostredkujú bezhotovostný platobný styk prostredníctvom účtov a hotovostný platobný styk prostredníctvom svojej pokladničnej činnosti.

Bankový účet môžeme vo všeobecnosti definovať ako technickú pomôcku banky na zobrazenie stavu cudzích zdrojov alebo na zachytenie príjmov a výdavkov klienta. Zriadením účtu vzniká obchodný vzťah medzi bankou a klientom v podobe písomne uzavretej zmluvy o účte, ktorá obsahuje dohodnuté podmienky vedenia účtu medzi bankou a klientom banky.

Úloha 1: V nasledujúcej tabuľke nájdete členenie základných druhov bankových účtov. Priradte k jednotlivým kategóriám konkrétne produkty, ktoré ste našli v ponuke ľubovoľnej komerčnej banky. Vpíšte ich do tabuľky, alebo ich vystrihnite z novín SME a nalepte ich do pracovného zošita.

1. bežné účty (účty platobného styku) - slúžia na vykonávanie bezhotovostného platobného styku klientov banky, najmä na priebežné pripisovanie prijatých platieb a inkasných platieb v obchodnej sfére.

2. vkladové účty (účty peňažného investovania) - vo všeobecnosti slúžia na ukladanie peňažných prostriedkov vkladateľov s cieľom dlhodobého sporenia, nie na realizáciu platobného styku.

3. úverové účty - ide o účty osobitného charakteru, ktoré banka zriaďuje klientovi pri poskytnutí pôžičky alebo úveru a slúžia na sledovanie splátok.

4. depotové účty - banky preberajú od svojich klientov do úschovy cenné papiere. Pre každého klienta, ktorý využije túto službu, sa zriaďuje depotový účet.

Úloha 2: Spoločne pouvažujte nad kritériami, podľa ktorých by ste sa rozhodovali, v ktorej banke si zriadite váš bežný účet. Napíšte si do pracovného zošita ich zoznam a rozdeľte ich na tie, ktoré považujete za výhodu, a na tie, ktoré vás naopak odrádzajú

+

-

Úloha 3: Podobne pouvažujte nad kritériami, podľa ktorých by ste sa rozhodovali, kam uložiť vaše úspory. Napíšte si do pracovného zošita ich zoznam a rozdeľte ich na tie, ktoré pre vás predstavujú výhodu, a tie, ktoré považujete za nevýhodné.

+

-

Úloha 4: Pomocou tabuľky na internetovej stránke denníka SME sa zorientujte v aktuálnej ponuke bežných účtov a sporenia v komerčných bankách na Slovensku:
<http://ekonomika.sme.sk/sporenie/>

V ktorej banke by ste si (vzhľadom na vaše osobné požiadavky) otvorili bežný účet?

Ktoré bankové produkty používame na zhodnocovanie našich úspor?

V ktorej z bánk by ste si uložili úspory v hodnote 3 000 €?

Zmenky, šeky, depozitné certifikáty

Finanční sprostředkovatelé (banky, investičné spoločnosti, poisťovne, burzy) na finančnom trhu zabezpečujú cez rôzne finančné nástroje pohyb voľných finančných prostriedkov medzi jednotlivými ekonomickými subjektmi - od tých, ktoré ich majú prebytok, k tým, ktoré ich momentálne potrebujú.

Úloha 1: Vo vašej učebnici ste sa dozvedeli, že sa finančný trh člení z časového hľadiska na peňažný a kapitálový trh. Zrekapituluje si základné rozdiely medzi týmito trhmi.

Peňažný trh

- ☐ a) je trh s peniazmi,
- ☐ b) je trh s krátkodobými finančnými nástrojmi so splatnosťou do jedného roka,
- ☐ c) je trh s dlhopismi a obligáciami,
- ☐ d) je trh, na ktorom sa používajú výlučne bankovky a mince.

Kapitálový trh

- ☐ a) je trh, na ktorom sa obchodujú strednodobé a dlhodobé cenné papiere,
- ☐ b) spolu tvoria peňažný a devízový trh,
- ☐ c) je trh výlučne s akciami,
- ☐ d) je zahraničný trh.

Medzi nástroje peňažného trhu patria rôzne formy krátkodobých cenných papierov. O niektorých z nich ste sa mali možnosť dozvedieť vo vašich učebniciach.

Zmenka je krátkodobý cenný papier, ktorý má charakter dlžobného úpisu, pričom jeho forma obsahuje štandardizované, zákonom predpísané náležitosti.

Úloha 2: Zopakujte si vaše poznatky o zmenkách:

V čom spočíva rozdiel medzi vlastnou a cudzou zmenkou?

Vlastná zmenka	Cudzia zmenka

Aký je rozdiel medzi eskontom a reeskontom zmenky?

Eskont zmenky	Reeskont zmenky

Šek je cenný papier, obsahujúci bezpodmienečný príkaz peňažnému ústavu, aby z pohľadávky vystaviteľa vyplatil sumu peňazí, ktorá je na cennom papieri uvedená, jeho majiteľovi alebo osobe, ktorá je na tomto cennom papieri uvedená. Zmenky i šeky sa môžu používať aj ako tzv. náhrady peňazí (kvázipeniaze) pri uskutočňovaní bezhotovostného platobného styku.

Úloha 3: Na internetových stránkach obchodných bánk vyhľadajte informácie o tom, aké druhy šekov sa u nás v súčasnosti používajú.

Medzi nástroje peňažného trhu zaraďujeme i **depozitné certifikáty**. Emitujú ich obchodné banky ako diskontné cenné papiere. Banka sa vám pri kúpe depozitného certifikátu zaviazne splatiť k istému dátumu nominálnu hodnotu tohto certifikátu a stanovený úrok. Lehota splatnosti depozitných certifikátov sa pohybuje od niekoľkých mesiacov až po dva roky. Oproti termínovanému vkladu má depozitný certifikát tú výhodu, že je ako listinný cenný papier voľne prevoditeľný.

Úloha 4: Vyhľadajte v ponuke ľubovoľných komerčných bánk informácie o emisiách depozitných certifikátov. Zistite, v akých nominálnych hodnotách sa u nás najčastejšie vydávajú, aké majú lehoty splatnosti.

Úloha 5: Zistite prostredníctvom internetu, prípadne osobnou návštevou pobočky ľubovoľnej komerčnej banky, aké možnosti finančného investovania ponúka.

Úloha 6: Vytvorte z obrázkov v denníku SME formou koláže inzerát na ľubovoľný bankový produkt (úver, sporenie, účet a pod.). Ktoré vlastnosti bankových produktov budete propagovať?

Zmenárenská činnosť bánk a menové kurzy

Z učiva vieme, že sa meny rôznych krajín vymieňajú na menovom trhu. Cenou meny je menový kurz.

Valuty sú peňažné prostriedky v cudzej mene vo forme obeživa (bankovky, mince – hotovosť). Bežne sa s nimi stretávame, keď napríklad cestujeme na dovolenku do krajín, ktoré používajú inú menu ako my.

Pojem **devízy** používame pre bezhotovostné peňažné prostriedky v cudzej mene na účtoch v tuzemských alebo zahraničných bankách, s ktorými možno nakladať na základe platobných dokumentov (zmenky, šeky, dokumentárne akreditívy, platobné karty). Hodnotu cudzej meny vyjadrenú v domácej mene nazývame kurz meny alebo menový kurz. Najmä v medzibankovom zúčtovaní sa používa takzvaný **kurz-stred**.

Kurz-nákup je kurz, ktorý sa používa, keď klient predáva a banka nakupuje devízy.

Kurz-predaj sa používa napríklad pri zúčtovaní platieb do zahraničia, keď klient nakupuje a banka predáva devízy, preto je kurz-predaj vyšší ako kurz-stred a kurz-nákup.

Valutové kurzy bývajú z pohľadu klienta banky menej výhodné ako devízové. Je to spôsobené tým, že banky majú vyššie náklady, keď narábajú s mincami a bankovkami v cudzích menách, ako keď vykonávajú bezhotovostné platobné operácie.

Úloha 1: Navštívte webovú stránku Národnej banky Slovenska www.nbs.sk alebo vyhľadajte kurzový lístok NBS v denníku SME a urobte si prehľad o oficiálnom výmennom kurze-stred eura oproti menám, s ktorými sa najčastejšie v praxi stretávame. Podľa údajov z aktuálneho kurzového lístka NBS doplňte váš kurzový lístok.

Kurzový lístok zo dňa:

Cudzia mena	€ (EUR)
1 USD	
1 GBP	
1 CHF	
1 CZK	
1 PLN	
100 HUF	
Iná mena:	

Úloha 2: Navštívte webovú stránku alebo pobočku niektorej z komerčných bánk a urobte si v tabuľke podobný prehľad o kurze-nákup a kurze-predaj valút a devíz.

Banka:

Kurzový lístok zo dňa:

Cudzia mena	Devízy - nákup	Devízy - predaj	Valuty - nákup	Valuty - predaj
1 USD				
1 GBP				
1 CHF				
1 CZK				
1 PLN				
100 HUF				
Iná mena:				

Čo sme sa dozvedeli o bankách

Na záver môžeme zhrnúť, že banky ako finančné inštitúcie plnia v ekonomike vo všeobecnosti niekoľko základných funkcií – zhromažďujú úspory a transformujú ich na investície, zabezpečujú mechanizmus platobného styku a zúčtovania. Význam finančného sprostredkovania obchodnými bankami môžeme opísať z viacerých hľadísk:

- Z kvantitatívneho hľadiska banky získavajú veľa menších vkladov a môžu poskytovať veľké úvery.
- Z hľadiska času môže byť napríklad úver, ktorý banka poskytne so splatnosťou troch rokov financovaný 3-krát 1-ročnými zdrojmi.
- Z priestorového (teritoriálneho) hľadiska môžu banky presmerovať zdroje z oblastí ich relatívneho prebytku tam, kde je ich nedostatok.
- Riziko banky ako sprostredkovateľa je nižšie ako riziko individuálneho veriteľa (hľadisko rizika).
- Z menového hľadiska majú banky možnosť prijímať vklady v inej mene, ako je tá, v ktorej poskytujú úvery.

Úloha 1: Otestujte vaše vedomosti z oblasti bankovníctva. Zakrúžkujte tú verziu druhej časti vety, ktorú považujete za správnu.

Finančné sprostredkovanie sa uskutočňuje prostredníctvom

- ☐ a) bánk a finančných trhov,
- ☐ b) výlučne bánk,
- ☐ c) podnikov,
- ☐ d) jednotlivcov.

Pasíva banky sú

- ☐ a) poskytnuté úvery, nakúpené cenné papiere, povinné minimálne rezervy,
- ☐ b) prijaté úvery od iných bánk, predaj depozitných certifikátov, bežný účet,
- ☐ c) kontokorentný úver,
- ☐ d) hypotekárny úver.

Aktíva banky sú

- ☐ a) poskytnuté úvery, nakúpené cenné papiere, povinné minimálne rezervy,
- ☐ b) prijaté úvery od iných bánk, predaj depozitných certifikátov, bežný účet,
- ☐ c) základné imanie banky,
- ☐ d) predaj depozitných certifikátov.

Na realizáciu platobného styku slúži

- ☐ a) vkladná knižka,
- ☐ b) úsporný vklad,
- ☐ c) bežný účet,
- ☐ d) účet majetkového sporenia.

Úrok je

- ☐ a) percentuálne vyjadrenie výšky odmeny, ktorú platí dlžník veriteľovi,
- ☐ b) výnos plynúci z peňažného kapitálu, ktorého výšku určuje úroková miera,
- ☐ c) cena, ktorú platíme za poskytnuté bankové služby,
- ☐ d) percento z vkladov a úverov, ktoré je predmetom obchodných vzťahov.

Nominálna úroková miera je

- ☐ a) taká úroková miera, ktorú platia dlžníci veriteľom,
- ☐ b) reálna úroková miera upravená o mieru inflácie,

- ☐ c) rovná miera inflácie,
- ☐ d) úroková miera na trhu s realitami.

Reálna úroková miera je

- ☐ a) nominálna úroková miera zvýšená o infláciu,
- ☐ b) nominálna úroková miera znížená o infláciu,
- ☐ c) to isté ako nominálna úroková miera,
- ☐ d) úroková miera, ktorú platia dlžníci veriteľom.

Hlavným zdrojom zisku bánk sú

- ☐ a) poplatky,
- ☐ b) rozdiel medzi úrokmi z úverov a úrokmi z vkladov + poplatky,
- ☐ c) príjmy z prenájmu nehnuteľností,
- ☐ d) príjmy z predaja know-how.

Medzi peňažné úvery, pri ktorých banka poskytuje likvidné peniaze, nepatrí

- ☐ a) hypotekárny úver,
- ☐ b) spotrebný úver,
- ☐ c) avalový úver,
- ☐ d) eskontný úver.

Valuty sú

- ☐ a) devízy v cudzej mene,
- ☐ b) cudzie bankovky a mince na účtoch v bankách,
- ☐ c) hotovostné peňažné prostriedky cudzích krajín,
- ☐ d) všetky peniaze v zmenárňach a bankách.

Devízy sú

- ☐ a) peniaze, ktorými turisti platia v hotovosti za tovary a služby,
- ☐ b) všetky peniaze v domácej i cudzej mene,
- ☐ c) peňažné pohľadávky znejúce na cudziu menu a splatné v cudzine,
- ☐ d) cudzie bankovky a mince na účtoch v bankách.

Medzi nástroje peňažného trhu nepatria

- ☐ a) šeky a zmenky,
- ☐ b) akcie a obligácie,
- ☐ c) depozitné certifikáty,
- ☐ d) krátkodobé úvery.

Medzi nástroje kapitálového trhu patria

- ☐ a) všetky úvery,
- ☐ b) všetky úvery a cenné papiere,
- ☐ c) strednodobé a krátkodobé úvery,
- ☐ d) strednodobé a dlhodobé cenné papiere.

Použitá literatúra (zdroje):

- BEŇOVÁ, Elena. a kol. 2007. *Financie a mena*. Bratislava: Iura Edition, 391 s. ISBN 978-80-8078-142-2.
- Kolektív autorov. 2006. *Ekonomia pre učiteľov: 20 lekcí modernej ekonomie pre stredné školy*. Bratislava: Nadácia F. A. Hayeka, 326 s. ISBN 80-969446-9-X.
- Kolektív autorov. 1996. *Podniková ekonomika pre 2. – 4. ročník obchodných akadémií. 2. časť*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 142 s. ISBN 80-08-01261-7.
- Kolektív autorov. 2004. *Základy ekonomie a ekonomiky*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 84 s. ISBN 80-10-00611-4.
- KOTULIČ, Rastislav; MADZINOVÁ, Renáta. 2005. *Cvičebnica zo základov ekonomie a ekonomiky*. Bratislava: IURA EDITION, 96 s. ISBN 80-8078-060-9.
- LAČNÝ, Martin. 2007. *VIII. pracovný zošit denníka SME pre žiakov 9. ročníka základných škôl. (SME v škole – Občianska výchova 5/2007)*. Bratislava: Petit Press, 16 s.
- LAČNÝ, Martin. 2008. *Základy ekonomie. XI. pracovný zošit denníka SME pre žiakov gymnázií a stredných škôl. (SME v škole 6/2008)*. Bratislava: Petit Press, 20 s.
- LAČNÝ, Martin. 2009. *Úloha peňazí v zmiešanej ekonomike. XIV. pracovný zošit denníka SME pre žiakov gymnázií a stredných škôl. (SME v škole 3/2009)*. Bratislava: Petit Press, 16 s.
- LISÝ, Ján a kol. 2005. *Ekonomia v novej ekonomike*. Bratislava: IURA EDITION, 624 s. ISBN 80-88715-81-4.
- SCHILLER, Bradley R. 2004. *Makroekonomie dnes*. Brno: Computer Press, 414 s. ISBN 8-251-0169-X.

Internetové zdroje: www.ekonomiahrou.sk (2009).

SME V ŠKOLE

Pracovný zošit denníka SME pre žiakov gymnázií a stredných škôl. Publikácia marketingového oddelenia. Vydavateľstvo: Petit Press, a. s., Lazaretská 12, 811 08 Bratislava. Telefón (marketing): 02/592 33 272. Spracoval: Martin Lačný. Zodpovedná manažérka: Tatiana Vlčková. Grafická úprava a dizajn: Peter Považan. © Petit Press, a. s., 2010